Japansk hvidfyr

Pinus parviflora



Kort fortalt

- *Pinus parviflora* – fyrrefamilien (Pinaceae).
- Hjemmehørende i bjergene i Japan og på den sydkoreanske ø Ulleungdo.
- Stedsegrønt nåletræ med korte, blågrønne, ofte let snoede nåle, der sidder fem og fem.
- Sætter små kogler allerede som ungt træ; koglerne bliver siddende i flere år.
- Ude hele året i sol; om vinteren beskyttes skålen mod hård frost, og træet skal stå lyst.
- Vokser langsomt og skal have et meget veldrænet dyrkningsmedie.
- Frøene lægges i blød og får ca. 3 måneder i køleskab; ikke alle frø spirer.

Det kan du se frem til

Med frøene af japansk hvidfyr har du grundlaget for en klassisk, vinterhårdfør bonsai, som du selv former fra den første spire. Frøene skal først have ca. 3 måneder i køleskabet, og derefter spirer de uregelmæssigt – ikke alle frø spirer. De første år lader du den unge fyr vokse frit, så stammen bliver kraftig. Hvidfyr vokser langsomt, så formen bygges op i roligt tempo over mange år.

Mange forbinder bonsai med et færdigt lille træ fra butikken. Med frø starter du et skridt tidligere – og det giver dig noget, et købt træ aldrig kan: Du bestemmer selv formen fra den første spire, og du kan dyrke arter, der sjældent eller aldrig sælges som færdige bonsai. Det kræver tålmodighed, for der går nogle år, før frøplanten er blevet til et egentligt bonsaitræ. Til gengæld er træet dit eget fra start til slut. Herunder finder du det, du skal vide for at komme godt fra start med netop denne art.

Introduktion

Japansk hvidfyr (*Pinus parviflora*) er et stedsegrønt nåletræ fra fyrrefamilien. Den hører til de femnålede fyrre: Nålene sidder fem og fem, er korte, blågrønne og ofte let snoede – på japansk hedder træet goyomatsu, „femnålsfyr", og i bonsaiverdenen også himekomatsu. Arten vokser vildt i bjergene i Japan, ofte på solrige, stenede skråninger, og desuden på den sydkoreanske ø Ulleungdo. Til Europa kom den i 1861. Artsnavnet parviflora betyder „småblomstret" og hentyder til de små kogler, som træet sætter allerede som ungt og beholder i flere år. Med alderen får japansk hvidfyr en bred krone med vandrette grene og en grå, skællet bark. I Japan er den en af de mest skattede bonsaiarter. Mange af de kortnålede hvidfyrre, der sælges som bonsai, er særlige sorter, der er podet på japansk sortfyr.

Frøplanter er ikke sortsægte: Nålenes længde kan variere fra plante til plante, og de vokser langsommere end podede træer.

Formering

Frøene har en dyb hvile og skal have en lang kold periode. Læg dem i lunkent vand i 24 timer, bland dem med let fugtigt sand i en lukket pose, og stil posen i køleskabet ved ca. 2–5 °C i ca. 3 måneder – ikke i fryseren. Se til posen hver 2. uge; spirer nogle af frøene allerede, sås de med det samme. Så derefter frøene ca. 1 cm dybt i fugtig såjord eller kokos-såmuld, og hold dem jævnt fugtige ved ca. 15–20 °C. Spiringen er uregelmæssig: De første kimplanter kan komme efter nogle uger, andre først meget senere, og ikke alle frø spirer. Kimplanter af fyr er følsomme for svampeangreb: Giv dem lys og

Sikkerhed: Frø, næringsstoffer og dyrkningsmedier er ikke beregnet til at spise – hverken for mennesker eller dyr. Nogle arter er giftige, så opbevar dem utilgængeligt for børn og dyr.

luft, og vand ikke for meget. Når de har fået de første rigtige nåle, prikles de ud i enkelte potter med priklejord.

Placering og lys

Japansk hvidfyr skal stå lyst til solrigt hele året, gerne i fuld sol. På meget varme sommerdage kan lidt skygge midt på dagen være en fordel. I skygge bliver nålene lange og skuddene svage. Kimplanter, der er sået inde, vænnes gradvist til at stå ude og flyttes først ud, når der ikke længere er risiko for nattefrost.

Vanding og næringsstoffer

Hvidfyrren tåler ikke at stå vådt. Vand grundigt, men først når dyrkningsmediet er ved at være tørt i overfladen, og sørg for, at overskydende vand kan løbe fra. Du kan også dyppe hele skålen i vand, til der ikke stiger flere luftbobler op, og lade den dryppe af. Fra april til september gives flydende bonsai-næring hver 4. uge; organisk langtidsnæring kan også bruges.

Dyrkningsmedie

Dyrkningsmediet skal være meget veldrænet. Færdig bonsai-jord er et godt grundlag – til fyr gerne blandet med ekstra kvartssand. Til unge planter passer priklejord med kvartssand. Unge planter omplantes hvert 2.–3. år om foråret, før knopperne bryder, ældre træer sjældnere. Fjern ikke al den gamle jord ved omplantningen: Fyrrens rødder lever sammen med svampe (mykorrhiza), som træet har gavn af.

Beskæring

Lad unge fyrre vokse frit de første år, så stammen bliver kraftig. Senere formes træet ved at styre de nye skud: Om foråret knibes de nye skud („lys") ned med ca. en tredjedel, før nålene folder sig ud – det giver kortere nåle og flere knopper. Om efteråret og vinteren kan du tynde ud i de gamle nåle og fjerne for tætte grene, så lyset når ind i kronen. Hvidfyr tåler ikke, at alle nye skud fjernes på én gang, sådan som man gør hos sortfyr.

Vinteropbevaring

Japansk hvidfyr er hårdfør og skal stå ude hele vinteren – den har brug for både kulde og lys. Let frost skader ikke. I en skål er rødderne dog langt mere udsatte end i jorden, og når dyrkningsmediet fryser hårdt, kan skålen sprænge. Beskyt derfor skålen i god tid, når der er udsigt til flere døgn med frost eller nattefrost under ca. -5 °C: Grav skålen ned i haven, så kun stamme og krone er over jorden, og dæk jorden med blade – eller stil skålen i tørt sand i en flamingokasse. Som stedsegrønt træ skal fyrren også om vinteren stå lyst; skal den ind i en periode, så i et koldt, lyst rum, fx et uopvarmet drivhus eller et udhus med vindue. Kimplanter i deres første vinter skal altid stå frostfrit og lyst, fx i et uopvarmet rum ved 0–5 °C. Stedsegrønne træer fordamper vand også om vinteren: Vand på frostfrie dage, så dyrkningsmediet aldrig tørrer helt ud, og giv ingen næring. Skærm træet for udtørrende vind og stærk vintersol, mens rødderne er frosne.

Vigtige dyrkningstips

Det meste, der går galt ved såning, skyldes for meget vand eller for lidt lys. Jeg anbefaler et let, næringsfattigt såmedie som såjord eller kokos-såmuld, så de fine rødder ikke rådner. Når kimplanterne skal prikles, giver priklejord med kvartssand god dræning og et stabilt rodnet. Senere, når træet skal formes som bonsai, er min færdigblandede bonsai-jord et godt grundlag. Hav tålmodighed: Frø fra samme pose spirer ikke altid samtidig, så lad såbakken stå, selvom de første kimplanter allerede er kommet op.